

Warszawa, 21-08-2023 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

WZF.7050.5.2023.TO

Pan

Mariusz Błaszczak

Minister Obrony Narodowej

via e-PUAP

Szanowny Panie Ministrze,

uprzejmie informuję, że w dniu 25 maja 2023 r. pracownicy Wydziału ds. Żołnierzy i Funkcjonariuszy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich przeprowadzili wizytację 22 Karpackiego Batalionu Piechoty Górskiej w Kłodzku. Rozmowy z kierownictwem 22 Karpackiego Batalionu Piechoty Górskiej oraz przedstawicielami wszystkich korpusów osobowych (oficerów, podoficerów i szeregowych) dotyczyły problemów występujących w służbie, istniejących warunków socjalno-bytowych oraz przestrzegania zasady równego traktowania w zakresie wojskowej służby kobiet. W związku z powyższym poddaję Panu Ministrowi pod rozwagę zagadnienia, które budzą niepokój żołnierzy wizytowanej jednostki.

NADGODZINY

W trakcie rozmowy żołnierze wrażliwi w wątpliwości w zakresie wykonywania zadań, za które nie są naliczane nadgodziny. Dotyczyły one w szczególności: służby pełnionej na granicy (obecnie 45 żołnierzy); dowożenia żołnierzy na lotnisko Jasionka (kierowcy) czy służby dowódcy warty. Nadgodziny naliczane są za wykonywanie zadań promocyjnych wojska, które zwykle mają miejsce w weekendy. Wskazywano także, że ocena – które zadania służbowe mieszczą się w zakresie normowania odpowiednich przepisów ustawy o obronie Ojczyzny – zależy od nastawienia i różnej interpretacji poszczególnych dowódców, co jest krzywdzące dla żołnierzy, bowiem przepisy w tym zakresie są nieprecyzyjne. Z uwagi na liczbę zadań stawianych żołnierzom, odebranie

czasu wolnego za wypracowany czas służby jest utrudnione. W ocenie zainteresowanych rozwiązaniem tego problemu byłoby wprowadzenie ekwiwalentu za nadgodziny.

DOBROWOLNA ZASADNICZA SŁUŻBA WOJSKOWA

Żołnierze zawodowi podnieśli kwestię otrzymywania przez żołnierzy dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej (dalej: DZSW) 100 % uposażenia za zwolnienia lekarskie. Zauważyli przy tym, że skierowanie na komisję lekarską otrzymać mogą dopiero po 3 miesiącach korzystania z L-4. W ich ocenie, żołnierze DZSW po 3 dniach nieusprawiedliwionej nieobecności w służbie powinni być zwolnieni, natomiast w praktyce są tacy, którzy mają nieusprawiedliwione nawet 60 dni i w dalszym ciągu pozostają w służbie. Zdarza się, że żołnierze przynoszą zwolnienia wystawione wstecz np. na 2 dni, mimo, że byli tego dnia na apelu. Podkreślano także roszczeniowość młodych żołnierzy oraz przypadki „zapominania” przez niektórych z nich o konieczności stawienia się do służby. Zdaniem rozmówców, zdolność kandydatów do czynnej służby wojskowej winna być badana przez psychologów w wojskowych centrach rekrutacji (dalej: WCR).

Żołnierze zawodowi negatywnie oceniają także dowolność zakwaterowania DZSW, gdzie „miejscowi” mieszkają w domu przychodząc do „pracy” na kilka godzin; ponadto otrzymują zaprowiantowanie na weekendy. Służący zawodowo przy znacznie większym zakresie obowiązków nie posiadają takich uprawnień. W ocenie żołnierzy WCR kieruje do DZSW kandydatów, z którymi trudno się porozumieć, albo którzy w ogóle nie powinni trafić do wojska – np. obywatel polski pochodzenia kaukaskiego (niemówiący po polsku), zdarzają się także żołnierze z chorobami psychicznymi.

SZKOLENIE REZERWY

Na ćwiczenia rezerwy powołuje dowódca jednostki wojskowej, do której rezerwiści posiadają przydziały mobilizacyjne. Przed przyjazdem na ćwiczenia rezerwiści nie są jednak weryfikowani pod kątem stanu zdrowia. Na miejscu okazuje się, że z 30 rezerwistów, którzy stawili się na ćwiczenia do wizytowanej jednostki – zostało jedynie 5; pozostałych zwolnił lekarz po przeprowadzeniu wywiadu lekarskiego (ankieta). Żołnierze podkreślili, iż szkolenie rezerwy winno się skupiać na zapoznaniu z nowym rodzajem sprzętu oraz uzbrojenia i dopiero potem rezerwiści powinni być kierowani do jednostek operacyjnych.

Żołnierze poruszyli też kwestie braku sprawdzeń pod kątem karalności osób przyjmowanych do Legii Akademickiej, a przecież już po II szkoleniu mogą oni zostać podoficerami, a następnie oficerami.

STAN OBIEKTÓW ORAZ DRÓG I CHODNIKÓW WIZYTOWANEJ JW

Żołnierze wskazywali, że brakuje środków finansowych na niezbędne remonty istniejących obiektów. Wyremontowane zostały jedynie 3 budynki. Od kilku lat, w związku z bardzo złym stanem technicznym dróg, placów oraz części chodników w kompleksie wojskowym, dowództwo czyni starania o podjęcie remontu wymienionych nawierzchni, aby poprawić bezpieczeństwo przemieszczających się żołnierzy i pracowników wojska (kilka, kilkanaście wypadków w skali roku) i pojazdów. Potrzeba remontu jest wykazywana corocznie w systemie SI LBPP, ale do dnia dzisiejszego zadanie nie zostało ujęte w planie remontów, pomimo wielu monitów.

Osobnym problemem jest niszczący, zamknięty ze względu na bezpieczeństwo użytkowania, obiekt klubu wojskowego pozostającego pod opieką konserwatora zabytków. Klub ten pełnił ważną rolę w organizowaniu m.in. imprez kulturalnych dla dzieci i dorosłych integrując środowisko żołnierskie. Po jego zamknięciu przez inspektora nadzoru budowlanego życie kulturalno-oświatowe jednostki praktycznie przestało istnieć¹. Zainteresowani oceniają, że w przypadku braku pilnego rozpoczęcia prac remontowych budynku, ulegnie on całkowitej degradacji.

Kolejnym obiektem wymagającym pilnej reakcji jest zespół kontenerów znajdujących się przy wjeździe do jednostki wojskowej (w pobliżu lądowiska dla śmigłowców). W obiektach tych pełnione są służby całodobowe. Progi wejściowe do pomieszczenia dyżurnego są przerdzewiałe na wylot, okna nieszczelne, dach przecieka, a toalety i prysznice w ogóle zostały wyłączone z użytku. O ile latem żołnierze chłodzą się mobilnym klimatyzatorem, o tyle zimą służba w takim kontenerze stanowi nie lada wyzwanie.

Wydaje się, wymiana kontenerów nie powinna generować po stronie wojska zbyt dużych kosztów, zwłaszcza że przy okazji wykonywania przez Siły Zbrojne zadań na granicy zostały pozyskane kontenery, który mogłyby zostać wykorzystane w celu poprawy warunków żołnierzom służby dyżurnej w 22 bpg.

¹ Szerzej: <https://22bpg.wp.mil.pl/pl/articles/list/aktualnosci-klubu-22-kbpg-d/>, <https://22bpg.wp.mil.pl/pl/pages/dzialalnosc-biezaca-2018-02-19-x/>.

UPOSAŻENIE, DODATKI I ŚWIADCZENIA SOCJALNE

Żołnierze wskazywali na spłaszczenie uposażeń i wynikające z tego niewielkie różnice w wysokości uposażenia pomiędzy korpusami szeregowych zawodowych a podoficerów, co – w ich opinii – powoduje, że niechętnie przechodzą oni do wyższego korpusu, unikając w ten sposób zwiększonej odpowiedzialności. Różnica pomiędzy stanowiskiem starszego szeregowego specjalisty a kapralem wynosi ok 100 zł.

Pozytywnie oceniono realizację wczasów dla żołnierzy przebywających na granicy powyżej 60 dni, podkreślając, iż WOG sukcesywnie realizuje składane wnioski. Postulowano również zróżnicowanie wysokości dodatku za dyżury w zależności od zakresu odpowiedzialności i realizowanych zadań.

KWALIFIKACJA DO 22 BPG

Ze względu na specyfikę zadań piechoty górskiej, wyposażonej i wyszkolonej do wsparcia walki na nierównym terenie rozmówcy wskazywali, że pełnienie służby w tej jednostce winno zostać poprzedzone kwalifikacją polegającą na przeprowadzeniu testu sprawności fizycznej. W ocenie rozmówców żołnierze 22 bpg powinni na bieżąco szkolić się na terenach górskich, kiedy tymczasem ich zadania (poza udziałem w KFOR Kosowo) na miejscu, w dużej części ograniczają się do organizowania szkoleń dla dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej.

Problemy zebrane podczas wizytacji przekazuję Panu Ministrowi, stosownie do art. 12 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2020 r. poz. 1058) z prośbą o ich zbadanie i przedstawienie informacji w tym zakresie.

Z wyrazami szacunku,

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/